

© Anda Chirpelean și Anton Tauf

DOI PE UN ...BALANSOAR

LECȚIA de Eugen Ionescu. Traducere: Elena Vianu ● **TEATRUL NAȚIONAL CLUJ**, sala Studio ● Data premierei: 30 noiembrie 1991 ● Regia: Mihai Măniuțiu ● Scenografia: Mihai Ciupe ● Distribuția: Anton Tauf (Profesorul), Anda Chirpelean (Eleva), Viorica Mischilea (Servitoarea).

ADUNAREA FEMEILOR de Aristofan. În românește de Alexandru Miran ● **TEATRUL NAȚIONAL CLUJ** ● Data premierei: 17 decembrie 1991 ● Regia: Mihai Măniuțiu ● Decoruri: Adriana Grand ● Costume: Angela Popescu ● Muzica: Marius Popp ● Coregrafia: Malou Iosif ● Creație măști: Dorin Loghin, Maria Moldovan ● Distribuția: Anda Chirpelean (Praxagora), Vasilica Stamatîn (Fata), Ligia Moga (Prima bătrână), Viorica Mischilea, Melania Ursu (A doua bătrână), Anton Tauf (A treia bătrână), Maria Munteanu, Mariana Popovici (Femeia crainic), Bucur Stan (Blepyros), Marius Bodochi (Vecinul), Dorin Andone (Tînărul), Gelu Bogdan Ivașcu (Chremes), Corul: Lucia Wanda Toma, Miriam Cuibus, Maria Seles, Ileană Negru, Maria Molnar, Mihaela Maxim, Corina Păștean, Livia Guna, Carmen Stan, Carmen Gabriela Opriș, Gabriela Serdean, Crina Țiră, Corina Țiră, Cristina Boboc, Olah Enikő, Oancea Codruța și distribuția. Orchestra: Grigore Pop, Liviu Moga, Nagy Ștefan, Mânzat Alexandru, Nicolae Coman, Maria Florescu, Radu Șeu.

Revenit, după o «pauză» bucureșteană — când a pus în scenă la «Bulandra» **Afară în fața ușii** —, la Teatrul Național din Cluj, regizorul Mihai Măniuțiu realizează aici două noi producții, una pe scena mare, o alta la Studio. **Lecția** de Eugen Ionescu demarează dintr-un discurs ideatic articulat pe tema comunismului. Spectacolul impune progresiv semnele scenice ale acestui discurs care speculează datele situației dramatice originare în sensul... lecției regizorale. Spațiul teatral construit de scenograful Mihai Ciupe: o cameră al cărei cel mai lung perete este proaspăt zugrăvit în alb. Două scaune roșii, o masă simplă, roșie, acoperită cu un material negru, în dreapta, un patefon, iar mai în fund, o ladă neagră. Atunci când Servitoarea (Viorica Mischilea), îmbrăcată într-un fel de tunică de culoare kaki, intră în scenă, atmosfera locului începe să aibă un sens: Profesorul, cu o finută sărăcăcioasă, pare supravegheat în continuu de această femeie care, din când în când, se așază în fața unei oglinzi pentru a exersa autoadmirația, mîngîindu-se cu gesturi precise, lente.

«Lecția» începe odată cu sosirea Elevei. Profesorul procedează la examinarea ei și, pe replica: «Să ne pregătim pentru viitor», scoate un sleguleț roșu cu secera și ciocanul. Adunarea și scăderea, primele operații în aritmetică sînt prilej de recompensare, Eleva primind de la Profesor decorații pentru răspunsurile corecte. Socoțelile sînt lăcute pe peretele din spate, cel vîrîit în alb. Profesorul adună și scade folosind o ștampilă cu secera și ciocanul

sau cu steaua roșie. Tonul Profesorului, interpretat de Anton Tauf, devine tot mai apăsător, fluența replicilor este contorsionată, actorul dînd o idee remarcabilă despre malformările umanului impuse de doctrina totalitarismului. Vivacitatea Elevei — expusă de Anda Chirpelean — urmează un proces inexorabil de atrofiere, deznodămîntul «lecției» fiind cel pe care îl cunosc societățile civile din «lagărul» comunist. De altfel, Profesorul scrie cu roșu, evident, cuvîntul în rusă și, probabil, chineză, iar cînd va fi vorba de predarea limbilor... neo-spaniole desenează tot cu roșu un A enorm, component al unor nume binecunoscute: Marx, Castro, Stalin, Mao. Predarea cuvîntului «frunte» pornește, ironic și didactic («fruntea lui înaltă»), de la desenarea capului lui Lenin. Un gest final al Profesorului, montarea în tavan a unui bec (mai e nevoie, oare, să spun că e tot roșu?), este sfîrșitul. Al unei vieți, căci Eleva va fi ucisă precis, după ritualul perfecționat de totalitarism, scena fiind pregătită pentru următoarea elevă.

Punerea în scenă poate avea sensul unui exorcism. Regizorul Mihai Măniuțiu analizează textul cu precizie și îi impune acest sens, didactic prin expresiile scenice, al unui mecanic opresiv care atrofiază umanul din toate punctele de vedere. Demonstrația sa, căci senzația mea este că avem de-a face mai degrabă cu o demonstrație, nu are cusur chiar dacă devine apăsătoare prin acumularea, într-un loc de joc strîmt, a prea multelor semne exterioare, și toate roșii!, caracteristice lumii comuniste.

O populație feminină majoritară domină scena mare a Teatrului Național din Cluj în spectacolul **Adunarea femeilor**, realizat ca musical în versiunea aceluiași regizor. Mi-e teamă că Mihai Măniuțiu s-a grăbit. Condiția tehnică a spectacolului e în suferință. «Adunarea» în scenă a «femeilor» nu atinge sincronizarea presupusă de coregrafia musicalului — și nu vorbesc acum despre... estetica sau farmecul gambelor! —, iar înregistrările muzicale (creațiile fiind ale lui Marius Popp) vădesc lipsa de finețe a aparatului (microfoane etc.). Muzica oferă cîteva motive care mi s-au părut monotone. Dacă decorurile Adrianei Grand nu pot fi menționate pentru că... nu există (o explicație ar presupune că proiectul scenografic inițial a suferit modificări radicale), în schimb costumele. Angelei Popescu atrag inevitabil atenția asupra calităților fizice ale interpretelor. Iar dacă regizorul a intenționat stimularea diversificării gustului public, se poate spune că a reușit. Mi-ar fi plăcut ca miza importantă pe care o presupune un asemenea musical să fi avut acoperire nu numai în comical unor scene (cu Anda Chirpelean, Vasilica Stamatîn sau cu Marius Bodochi și Bucur Stan ori Dorin Andone), dar și prin condiția tehnic-artistică a punerii în scenă.

■ M. POPESCU